

Araştırma Yöntem ve Teknikleri

Veri Kaynakları

Verilerin Toplanması Kullanılan Teknikler

Yrd.Doç.Dr. Özgür GÜLDÜ

Veri Kaynakları

- **İnsanlar**, araştırmalarda çoęu kez bilginin toplandığı kaynaktır. Bu çalışmalarda insanların çeşitli özellikleri, duyguları, dūřünceleri, tutum ve davranışları, zaman ve şartlar karşısında değişimi, yaşadıkları sorunlar ele alınır.
- **Belgeler**, kütüphanelerden/sanal kütüphanelerden, arşivlerden, kitaplardan, dergilerden, tezlerden, istatistiklerden, süreli yayınlardan, ansiklopedilerden, sözlüklerden, tezlerden, yayınlanmış raporlardan, el kitaplarından, broşür ve kataloglardan elde edilir (Basılı ya da elektronik belgeler).
- **Canlı ve cansız diğer varlıklar**, fizik, kimya, biyoloji, astronomi ve yer bilimleri gibi doğa bilimlerinde; arkeoloji gibi tarihi yapıları inceleyen bilimsel araştırmalarda kaynaklar değişebilir (canlı ya da cansız)

Veri Toplanmasında Kullanılan Teknikler

- a) Görüşme (Mülakat):** Kişilerin birtakım yönlerini tanıtmak veya bir konuyu aydınlatmak için, kişilerle veya uzmanlarla yapılan görüşmelerdir.
- **Yapılandırılmış görüşme:** Görüşme soruları önceden belirlenip standartlaştırılmıştır. Cevaplar için seçenekler belirlenmiştir. Bu görüşme türünde derinlemesine bilgi elde edilmez.
  - **Yarı yapılandırılmış görüşme:** Bazı sorular standartlaştırılmıştır, bazı sorular da açık uçlu olarak hazırlanmıştır. Bu görüşme türünde derinlemesine bilgi elde etmek mümkün olur.
  - **Yapılandırılmamış görüşme:** Sorular açık uçludur, derinlemesine bir veri toplama söz konusu olur. Bu görüşme türü zengin ve değerli veri elde etmeye yarayan güçlü bir tekniktir.

Veri Toplanmasında Kullanılan Teknikler

- a) Gözlem:** Olay, durum ve nesnelerin ya doğal ortamlarında, ya da laboratuvar ortamında izlenmesidir.
- Bilimsel araştırmalarda bazen veri elde etmek için insanları, olayları ve nesneleri izlemek gerekebilir. Diğer bir değişle, çevremizde var olan her şey bilimsel bir araştırma konusudur.
  - Çevrede var olan ve karmaşık gibi gözükten birçok olay gözlem yoluyla anlaşılabilir ve çözülebilir.
  - Gözlemlenen olay, nesne veya duruma müdahale edilmemelidir.
  - **Basit gözlem:** Verilerin sadece gözlenmesi veya kağıt üzerinde kaydedilmesi yeterlidir.
  - **Sistematiik gözlem:** Gözlem öncesinde amaç, plan, kullanılacak araçlar ve süreçler önceden belirlenmiştir.

Veri Toplanmasında Kullanılan Teknikler

- a) Deney:** Bilimsel bir gerçeği göstermek, bir yasayı doğrulamak, bir varsayımı kanıtlamak amacıyla yapılan işlem olarak tanımlanır. Gözlem tekniğiyle benzerlikler taşır.
- Ancak gözlem tekniğinde araştırılan olay, durum veya nesne kendi doğal ortamında incelenir. Araştırmacı ortama dahil olarak veri toplar.
  - **Sınırlılıkları:** Koşullar araştırmacı tarafından yapay olarak belirlendiğinden sonuçların güvenilirliği konusunda sorunlar yaratabilir. Değişkenlerin kontrol altına alınmasında güçlüklerle karşılaşılır (hangi değişken/değişkenlerin sürece dahil olacağı belirlenmesi ve kontrolü her zaman mümkün olmaz).

Veri Toplanmasında Kullanılan Teknikler

- a) Alanyazın taraması:** Herhangi bir bilim dalında yazılmış olan yazı veya eserlerin bütününe “alanyazın” denir.
- Alanyazın taraması tekniğinde daha önce başkaları tarafından açıklanmış bilgiler, çeşitli kaynaklardan elde edilir. Bu teknikle elde edilen veri/bilgiler sınıflandırılır, gruplandırılır, karşılaştırılır, birleşen ve ayrılan yönleri belirlenir. Bu teknikle elde edilen veri/bilgiler mutlaka kaynak gösterilerek yazılmalıdır.
  - Bu kaynaklara kütüphanelerden, arşivlerden ve internet üzerinden ulaşılabilir.
  - Bir araştırmada alanyazın taramasında mümkün olduğunca çok ve farklı veri/bilgiye ulaşmak gerekir.

Veri Toplanmasında Kullanılan Teknikler

- a) Anket:** Bir araştırma çerçevesinde, kişilerin düşünce, görüş ve eğilimlerini tespit etmek amacıyla hazırlanmış soruların, belirli bir düzenlilik içinde yerleştirildiği soru kağıdı; bu şekilde bilgi toplamayı amaçlayan araştırma yöntemidir.
- Sosyal Bilimlerde, araştırmacıların sıklıkla kullandıkları bir veri toplama tekniğidir.
  - Anket, hedef kitle (evren) içerisinde seçilmiş ve bütünü temsil kabiliyeti olan kişilere (örneklem), önceden hazırlanmış ve bir form (anket formu) üzerinde yer alan soruların (açık-kapalı uçlu) yöneltilmesi ve yine form üzerinde cevaplar alınması yoluyla yapılır.

Veri Toplanmasında Kullanılan Teknikler

-- Anket tekniğinin aşamaları:

1. Ankete hazırlık
2. Anket sorularının hazırlanması
3. Anket formunun hazırlanması,
4. Uygulanacak anket şeklinin belirlenmesi
  - Yüzyüze görüşme,
  - Telefonla yapılan anket,
  - İnternet yoluyla yapılan anket,
  - Posta yoluyla anket,
  - Emanet bırakma yoluyla anket